

Sygn. akt III AUa 284/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.) SO del. do SA Krzysztof Kusz
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Lublinie

sprawy T. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 18 grudnia 2013 r. sygn. akt VII U 3906/12

oddala apelację.

III AUa 284/14

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 18 września 2012 roku odmówił T. J. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego oraz nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie złożył wnioskodawca T. J., uznając ją za krzywdzącą i niezgodną ze stanem faktycznym, domagał się zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudniania od dnia 13 lipca 1970 roku do dnia 18 września 1972 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...).

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał T. J. prawo do emerytury od dnia 12 października 2012 roku. Sąd ustalił, że T. J., urodzony w dniu (...), w dniu 13 września 2012 roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz że nie pozostaje w stosunku pracy.

Na podstawie dokumentów organ emerytalny ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 27 lat, 3 miesięcy i 7 dni, w tym 26 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 2 dni okresów nieskładkowych. Przy obliczaniu wnioskodawcy stażu pracy w warunkach szczególnych organ emerytalny uwzględnił okres 2 lat, 1 miesiąca i 19 dni, tj. od dnia 1 października 1996 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L..

Wnioskodawca przedstawił świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2008 roku, wystawione przez Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w L. oraz wyjaśnienie do tego świadectwa z dnia 30 czerwca 2011 roku i na tej podstawie organ rentowy uznał część okresu objętego tym świadectwem jako okres pracy w warunkach szczególnych. Organ emerytalny nie uznał natomiast za pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy u wyżej wymienionego pracodawcy od dnia 15 lipca 1975 roku do dnia 30 września 1996 roku, z uwagi na występujące rozbieżności. W ocenie organu emerytalnego podane w świadectwie pracy stanowisko pracy technik budowy, straszy technik budowy, starszy elektromonter budowy i remontu linii średniego i niskiego napięcia nie jest zgodne ze stanowiskiem pracy podanym w przepisach ministra resortowego „elektromonter budowy i remontu linii średniego i niskiego napięcia”. Organ emerytalny nadto wskazał na brak czasookresu, tj. w jakim okresie wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku „starszego elektromontera budowy i remontu linii średniego i niskiego napięcia”

Sąd Okręgowy uznał, że spór dotyczy możliwości zakwalifikowania zakwestionowanego przez organ emerytalny okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L., w łącznym wymiarze 21 lat, 2 miesięcy i 17 dni.

W celu dokonania niezbędnych ustaleń Sąd dopuścił dowody z dokumentów w postaci akt dotyczących świadczenia przedemerytalnego, emerytalnych i osobowych wnioskodawcy oraz dowody osobowe w postaci zeznań wnioskodawcy T. J. oraz świadków W. P., K. W., A. W. oraz Z. Z..

Wnioskodawca został zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L. od dnia 15 lipca 1975 roku na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku technika budowy w pełnym wymiarze czasu pracy. Do jego obowiązków należało między innymi zastępowanie kierownika budowy w czasie jego nieobecności, oraz pomoc kierownikowi budowy w prowadzeniu robót na terenie zewnętrznym, tj. linii energetycznych wysokich napięć i rozdzielni energetycznych wysokich napięć. W okresie wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku technika budowy wnioskodawca pracował na budowach w Z., R., H., Ś., Ł., B. i B.. Nadzorował brygady elektromonterów, operatorów koparek i dźwigów, przygotowywał materiały do budowy, wydawał z magazynu budowy elementy budowlanych oraz pomagał kierownikowi budowy w pracy biurowej. Swoje obowiązki wnioskodawca wykonywał od godziny 7.00 do godziny 15.00.

Z dniem 1 października 1978 roku wnioskodawcy powierzono obowiązki kierownika budowy w B.. Inwestor przekazywał dokumentację techniczną budowy a wnioskodawca na jej podstawie organizował pracę. Sporządzał wykaz godzin i zakres wykonywanych pracy brygady i przekazywał te dane do działu spraw pracowniczych w L.. Prowadził listę obecności pracowników świadczących pracę na budowie. Prowadził obchód budowy i sprawdzał czy prace są wykonywane według dokumentacji technicznej. Jako kierownik budowy wnioskodawca zobowiązany był do sporządzenia dokumentacji powykonawczej i rozliczenia materiałów. Nadto jako kierownik wnioskodawca

uczestniczył raz w miesiącu w naradzie kierowników, która trwała od godziny 7.00 do godziny 10.00, a po zakończeniu której udawał się na teren budowy. Na terenie budowy wnioskodawca dysponował barakowozem, w którym znajdowało się biurko, krzesło i szafka na akta. Swoje obowiązki wykonywał od godziny 7.00 do godziny 15.00.

Od dnia 1 marca 1981 roku wnioskodawca wykonywał obowiązki kierownika budowy zapiecz związane z organizowaniem nowych budów. Polegało to na tym, że w przypadku zlecenia budowy wnioskodawca umawiał się z inwestorem, którym najczęściej był inspektor nadzory budowlanego, i jechali w miejsce gdzie miała być przeprowadzona budowa aby ocenić jak podłączyć energię, dostarczyć wodę a czasem wybudować drogę. Następnie razem z brygadą budowy zapiecz wnioskodawca wyjeżdżał w teren na około od 2 do 4 tygodni. Z bazy w L. zabierano barakowozy, składane magazyny na materiały oraz elementy ogrodzenia, które to elementy brygada montował na miejscu budowy. Organizacja zaplecz budowy trwał zazwyczaj około miesiąca. Dokumentację przygotowawczą organizacji zapiecz przygotowywał dział przygotowania materiałowego, w oparciu o którą wnioskodawca organizował budowę. Po zakończeniu organizacji budowy wnioskodawca sporządzał dokumentację zabudowanych materiałów i przekazywał ją do działu rozliczeń. Do obowiązków wnioskodawcy należało również wydawanie materiałów budowlanych brygadziście poszczególnych brygad. Z dniem 1 października 1983 roku wnioskodawcy powierzono dodatkowo obowiązki konserwacji stacji 15/04 kV stroną NN, wszystkich tablic rozdzielczych znajdujących się na bazie przy ul. (...) oraz wewnętrznych instalacji elektrycznych i odgromowych Taki stan rzeczy trwał do dnia 31 lipca 1985 roku.

Z dniem 1 sierpnia 1985 roku przeniesiono wnioskodawcę na stanowisko elektromontera - brygadzisty grupy budowy zapiecz w Dziale (...). Kierowanie brygadą wnioskodawca łączył z wykonywaniem fizycznych prac elektromontera, na które składały się czynności związane z przygotowaniem całej elektryki pod placówkę budowy. Swoje obowiązki wnioskodawca wykonywał od godziny 7.00 do godziny 15.00 w ramach delegacji służbowych bez względu na porę roku.

Na tym stanowisku wykonywał obowiązki pracownicze do dnia 30 czerwca 1989 roku, bowiem z dniem 1 lipca 1989 roku został przeniesiony na stanowisko starszego elektromontera - brygadzisty grupy budowy zapiecz.

Z dniem 1 października 1996 roku wnioskodawcę przeniesiono na stanowisko Kierownika Działu (...).

W oparciu o przedstawione dowody, które Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne, Sąd orzekł, że w sprawie mają zastosowanie przepisy art.184 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którymi ubezpieczonemu mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura, po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury, to jest 15 lat oraz ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Dokonując oceny, czy wykonywaną przez skarżącego pracę w okresie od dnia 15 lipca 1975 roku do dnia 30 września 1996 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L., w łącznym wymiarze 21 lat, 2 miesięcy i 17 dni, można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca występując do organu emerytalnego o przyznanie świadczenia przedłożył świadectwo na potwierdzenie tej okoliczności. Zakład zakwestionował ten dokument na podstawie zarzutów formalnych oraz braku wskazania czasokresów wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach emerytalnych i osobowych wnioskodawcy oraz jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. oraz zeznaniach świadków, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 1 sierpnia 1985 roku do dnia 30 września 1996 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L.. Praca ta związana była z pracą elektromontera urządzeń rozdzielczych i stacyjnych. Czynności

te odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, dział „W energetyce”, „Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43) oraz stanowisku elektromontera urządzeń rozdzielczych i stacyjnych wymienionym w wykazie, dział „W energetyce”, poz. 1, pkt 18 stanowiącym załącznika nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. WUC. z 1983 roku, Nr 8, poz. 12).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło również Sądowi Okręgowemu ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 1 lipca 1975 roku do dnia 31 lipca 1985 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L.. Praca ta związana była z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozoru inżyniersko - technicznego na oddziałach wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie /stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy.

Czynności te odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, dział XIV „Prace różne”, poz. 24, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43) oraz wymienionym w wykazie, dział XIV „Prace różne”, poz. 24, pkt 1 stanowiącym załącznika nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. WUG. z 1983 roku, Nr 8, poz. 12).

Sąd nie uznał natomiast, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 13 lipca 1970 roku do dnia 18 września 1972 roku w (...) instalacji (...). W ocenie Sądu same zeznania wnioskodawcy na tę okoliczność nie mogą stanowić podstawy do przyjęcia takiego wniosku. Należy bowiem zgodzić się z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, zgodnie z którym prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a dla ustalenia czy ubezpieczony w spornym okresie pracował w szczególnych warunkach nie wystarczają same zeznania świadków. Powinny one bowiem znajdować swoje poparcie w znajdujących się w sprawie dokumentach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 czerwca 2013 r. sygn. akt III AUa 1632/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2013 r. sygn. akt III AUa 1030/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r. sygn. akt III AUa 374/12; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 stycznia 2012 r. sygn. akt III AUa 1482/11).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca T. J. legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym ponad 25 lat, ma ukończone 60 lat życia oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. W niniejszym postępowaniu ustalono również, że pracował w warunkach szczególnych ponad wymagane 15 lat. Tym samym wnioskodawca spełnia wszelkie przesłanki do ustalenia mu prawa do emerytury od dnia (...), tj. od dnia ukończenia 60 lat życia.

Od tego wyroku apelację wniósł organu rentowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1.naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. Nr 153/09 , poz. 1227) w zw. z § 2 ust. 1 i § 4 ust.1 p.3 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8/83 , poz.43 ze zm.),

2.naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art.233 § 1 kpc zasady swobodnej oceny dowodów,

3.sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury, w tym ponad 15 letni okres pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Organ rentowy nie kwestionując ustaleń Sądu I Instancji w zakresie pracy wnioskodawcy w okresie od 1 sierpnia 1985 roku do 30 września 1996 roku, jako pracy w szczególnych warunkach, jednakże nie zgadza się z ustaleniem, że wnioskodawca w okresie od 15. 07. 1975 roku do 31. 07. 1985 roku na swoich stanowiskach pracy jako technik budowy, starszy technik budowy, kierownik budowy zapiecz, oprócz prac związanych z dozorem inżynieryjno-technicznym, wykonywał w pełnym wymiarze pracę w warunkach szczególnych podczas gdy wykonywał szereg czynności biurowych, administracyjnych i kadrowych. Okres przyjęty przez Sąd t wynosi 11 lat i 2 miesiące, a łącznie z okresem pracy uznanym przez ZUS za pracę w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat 1 miesiąca i 19 dni, - 13 lat 3 miesiące i 19 dni i jest niewystarczający do nabycia prawa emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek zasadny jest zarzut wadliwych ustaleń Sądu Okręgowego w zakresie przyjęcia, że cały okres pracy wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) jest pracą w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny stwierdza, że brak jest podstaw do uznania, że okres pracy wnioskodawcy na stanowisku kierownika budowy w B. od 1 października 1978 roku do 28 lutego 1981 roku i od 1 marca 1981 roku do 31 lipca 1985 roku na stanowisku kierownika budowy zapiecz jest pracą w szczególnych warunkach. Z opisu czynności powierzanych wnioskodawcy w tym okresie wynika jednoznacznie, że czynności przygotowawcze do rozpoczęcia inwestycji elektroenergetycznych nie miały związku z pracami przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Wnioskodawca wówczas, co wynika z zeznań jego i świadków oraz z zakresu czynności cytowanego przez Sąd Okręgowy organizował dopiero teren pod przyszłą budowę urządzeń elektroenergetycznych i sama ta praca nie była związana z energetyką. W tej części Sąd Okręgowy nieprawidłowo zastosował przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8/83 , poz.43 ze zm.) kwalifikując zwykle prace organizacyjne, budowlane i przygotowujące teren pod budowę jako prace wymienione w wykazie A Dziale II poz.1.

W pozostałej części stan faktyczny został prawidłowo ustalony przez Sąd Okręgowy, jak również ocena dowodów w tym zakresie nie budzi wątpliwości. Jak przyznał organ rentowy w apelacji, okres pracy wnioskodawcy od 1 lipca 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku należy uznać za pracę w warunkach szczególnych i z takim stanowiskiem Sąd Apelacyjny się w pełni zgadza. Jednakże do tego bezspornego już obecnie okresu pracy w warunkach szczególnych należy wliczyć również okres pracy wnioskodawcy od 15 lipca 1975 roku do 30 września 1978 roku (3 lata, 2 miesiące i 17 dni), kiedy wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku technika budowy. W okresie wykonywania tych obowiązków wnioskodawca pracował na budowach linii energetycznych wysokich napięć i rozdzielni energetycznych wysokich napięć, sprawując dozór nad brygadami elektromonterów, operatorów koparek i dźwigów i tę pracę słusznie Sad Okręgowy zakwalifikował jako prace związane z kontrolą międzyoperacyjną oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie (wykaz A Dział XIV poz.24). Należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, że wykonywanie w tym okresie także innych czynności np. biurowych ściśle związanych z wykonywaną pracą nie pozbawia charakteru wykonywania pracy w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy. W tej sytuacji należy przyjąć, że łączny okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi 16 lat, 6 miesięcy i 6 dni i tym samym uprawnia do uzyskania emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela te ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego

z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776).

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego w apelacji naruszenia przepisów art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ani też przepisu § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przepisy te znajdują zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym i na ich podstawie słusznie Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca spełnił wymagane warunki do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.